ADMINISTRATĪVĀ RAJONA TIESA
RĪGAS TIESU NAMS

Lietas arhīva Nr.A42-01373-20/44
ECLI:LV:ADRJRIT:2020:0608.A420137320.3.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rēzeknē 2020.gada 8.jūnijā

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese Solvita Pujāte,

piedaloties pieteicējam /pers. A/, atbildētājas – Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes – Ieslodzījuma vietu pārvaldes pārstāvim /pers. B/,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta sakarā ar /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta par nemantiskā kaitējuma simts valstī noteikto minimālo mēnešalgu apmērā, kas /pers. A/ nodarīts ar par prettiesisku atzīto Olaines cietuma faktisko rīcību, 2019.gada 9., 10., 11., 16., 17. un 18.septembrī nenodrošinot pastaigu pusotru stundu, atlīdzināšanu izdošanu.

Aprakstošā daļa

[1] Pieteicējs /pers. A/ vērsās Ieslodzījuma vietu pārvaldē ar 2019.gada 18.septembra iesniegumu (lietas 42.-44.lapa), kurā sūdzējās par to, ka Olaines cietums 2019.gada 2., 3., 4., 9., 10., 11., 16., 17. un 18.septembrī nav nodrošinājis pieteicējam ikdienas pastaigu. Vienlaikus iesniegumā pieteicējs lūdza atlīdzināt nemantisko kaitējumu simts valstī noteikto minimālo mēnešalgu apmērā, kas nodarīts ar minēto cietuma rīcību.

[2] 2020.gada 14.janvārī Ieslodzījuma vietu pārvalde (turpmāk – pārvalde, atbildētāja) pieņēma lēmumu Nr.1.12-S/3520 „Par iesnieguma izskatīšanu" (turpmāk – lēmums) (*lietas 10.-12.lapa*), ar kuru nolemts atzīt par prettiesisku Olaines cietuma administrācijas rīcību, 2019.gada 9., 10., 11., 16., 17. un 18.septembrī nenodrošinot pieteicējam pastaigu pusotru stundu, uzdodot cietuma administrācijai rakstveidā atvainoties pieteicējam par konstatēto iestādes prettiesisko rīcību.

Lēmums tā pārsūdzētajā daļā, ar kuru kā patstāvīgs nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums noteikts rakstveida atvainošanās, pamatots ar šādiem argumentiem.

2019.gada 9., 10., 11., 16., 17. un 18.septembrī (pirmdiena, otrdiena, trešdiena) ikdienas pastaigas tika nodrošinātas Olaines cietuma priekšnieka 2019.gada 29.augusta rīkojuma Nr.38 „Par ieslodzīto dienas kārtību apstiprināšanu" (turpmāk – rīkojums Nr.38) 4.pielikumā (Speciālās nodaļas ieslodzīto dienas kārtība) noteiktajā laikā, proti, pirmdienās, otrdienās un trešdienās no plkst.8.30 līdz plkst.10.00. Rīkojums Nr.38 stājās spēkā 2019.gada 9.septembrī (rīkojuma Nr.38 16.punkts). Pieteicējs iepazīšanos ar rīkojumu Nr.38 apliecinājis ar savu parakstu jau 2019.gada 2.septembrī.

Pieteicēja darba laiks saskaņā ar darba grafiku no 2019.gada 1.septembra līdz 2019.gada 22.septembrim noteikts no plkst.8.30 līdz plkst.9.00. Tādējādi pieteicējs pastaigu varēja izmantot tikai no plkst.9.00 līdz plkst.10.00. Līdz ar to pieteicējs 2019.gada 9., 10., 11., 16., 17. un 18.septembrī varēja izmantot tikai vienu stundu ilgu pastaigu, tas ir sešas stundas no paredzētajām deviņām stundām, proti, pieteicējs nevarēja izmantot dienas kārtībā paredzētajā laikā pastaigas trīs stundas. Taču ņemot vērā to, ka pieteicējs 2019.gada 9., 10., 11., 16., 17. un 18.septembrī atteicās no pastaigām, atzīstams, ka pieteicējs nepamatoti sūdzas par pastaigu nenodrošināšanu un saasināti pārspīlē faktisko notikumu ietekmi uz viņa tiesiskajām interesēm.

Iesniegumā norādītais, ka pēc darba beigām pieteicēju neviens nelaida ārā, neatbilst faktiskajiem apstākļiem. Olaines cietuma amatpersonas vienmēr ir piedāvājušas pieteicējam doties ikdienas pastaigās, no kurām pieteicējs pats ir atteicies.

[3] Administratīvajā rajona tiesā 2020.gada 22.janvārī saņemts /pers. A/ pieteikums par labvēlīga administratīvā akta par nemantiskā kaitējuma simts valstī noteikto minimālo mēnešalgu apmērā, kas pieteicējam nodarīts ar par prettiesisku atzīto Olaines cietuma faktisko rīcību, 2019.gada 9., 10., 11., 16., 17. un 18.septembrī nenodrošinot pastaigu pusotru stundu, atlīdzināšanu izdošanu (*lietas 5.-8.lapa*). Pieteikumā (ievērojot tiesā 2020.gada 5.maijā saņemtos pieteikuma papildinājumus (*lietas 110.-111.lapa*) norādīti šādi argumenti.

[3.1] Olaines cietuma priekšnieks, apstiprinot pieteicēja jauno darba grafiku, nevarēja nezināt, ka tas sakrīt ar pieteicēja ikdienas pastaigas laiku, un otrādi.

[3.2] Pēc darba, kas beidzās plkst.9.00, pieteicēju neviens ārā nelaida, jo, atbilstoši cietuma uzraugu teiktajam, pieteicējam tādā gadījumā nevarētu nodrošināt pusotru stundu ilgu pastaigu.

[3.3] Lēmumā norādītais, ka pieteicējam tika piedāvāts pēc darba doties vienu stundu ilgā pastaigā, nevis kā pieteicējam pienākas – pusotru stundu ilgā pastaigā, ir klaji meli, jo šāds piedāvājums pēc būtības ir prettiesisks. Pat, ja pieteicējam būtu piedāvāts pēc darba doties vienu stundu ilgā pastaigā, pieteicējs tāpat būtu atteicies no šāda prettiesiska piedāvājuma, jo pieteicējs neuzskata par vajadzīgu ierobežot pats savas tiesības.

[3.4] Pieteicējam netika nodrošināta pastaiga sešas dienas pa pusotrai stundai dienā, nevis trīs stundas, kā to pārvalde norādījusi lēmumā.

[3.5] Pieteicējs izdarīja visu, kas ir viņa spēkos, proti, ir vērsies pie cietuma administrācijas gan rakstveidā, gan mutvārdos. Tāpat pieteicējs piedāvāja cietuma uzraugiem izlaist pieteicēju pastaigā pēc vakariņām, tad, kad citu ieslodzīto pastaigas laiks jau ir beidzies, taču pieteicējs saņēma

atteikumu.

[3.6] Situācija, ka pieteicējam ir jālūdzas, lai tiek izlaists ārā uz pastaigu, kas pieteicējam pienākas, jau pati par sevi ir pazemojoša. Ikdienas pastaigas liegšana ir prettiesiska un vērtējama kā atklāta spīdzināšana un cietsirdīga apiešanās.

[3.7] Cietuma prettiesiskās darbības ir sistemātiskas un atlīdzinājuma veids – rakstveida atvainošanās neattur to no turpmākām prettiesiskām darbībām. Atlīdzinājumam ir jābūt efektīvam, tādam, kas atturētu iestādi no līdzīgu aizskārumu izdarīšanas nākotnē, taisnīgam un tam ir jāsniedz gandarījums personai, kuras tiesības ir tikušas aizskartas, tas nedrīkst būt nesamērīgi mazs. Pieteicējam pienākas atlīdzinājums naudas izteiksmē.

[3.8] Lietā Nr.A420176319 tiesa ir noteikusi pieteicējam atlīdzinājumu naudas izteiksmē. Lietas Nr.A420176319 un izskatāmās lietas apstākļi pēc būtības ir līdzīgi, jo abās lietās iestāde par prettiesisku Olaines cietuma rīcību kā nemantisko kaitējumu pieteicējam ir noteikusi rakstveida atvainošanos, kas cietumu nav atturējis no turpmākas prettiesiskas rīcības attiecībā pret pieteicēju. Spriedums lietā Nr.A420176319, ar kuru pieteicējam par prettiesisku Olaines cietuma rīcību ir noteikts atlīdzinājums naudas izteiksmē, ir sastādīts 2019.gada 16.septembrī, taču cietuma administrācija, neraugoties uz to, ir atkārtoti prettiesiski rīkojusies attiecībā uz pieteicēju.

[4] Tiesai iesniegtajā rakstveida paskaidrojumā (*lietas 41.lapa*) pārvalde pieteikumu neatzīst un lūdz to noraidīt, pamatojoties uz pārsūdzētajā lēmumā norādītajiem argumentiem. Attiecībā uz pieteikumā norādīto argumentu, ka pieteicējs tik un tā būtu atteicies no pastaigas, pat ja tāda viņam būtu piedāvāta, pārvalde papildus paskaidroja, ka atbilstoši Administratīvā procesa likuma 96.panta nosacījumiem personai ir pienākums savu zināšanu un praktisko iespēju robežās darīt visu iespējamo, lai samazinātu savus zaudējumus vai kaitējumu. Ja persona šo pienākumu nepamatoti nepilda, vēlāk, apstrīdot iestādes lēmumu augstākā iestādē vai pārsūdzot to tiesā, viņš uz attiecīgajiem apstākļiem nevar atsaukties. Saskaņā ar Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk – Atlīdzināšanas likums) 10.panta pirmo daļu cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu. Pieteicējs apzināti nav centies samazināt sev veidojošos kaitējumu, bet gan tīši sekmējis tā apmēra palielināšanos. Tāpat pieteicējs savā pieteikumā nav pamatojis norādītā aizskāruma atlīdzinājuma (simts valstī noteikto minimālo mēnešalgu) apmēru.

[5] Tiesas sēdē pieteicējs pieteikumu uzturēja uz tajā norādīto argumentu pamata. Papildus paskaidroja, ka no liecinieku liecībām izriet, ka cietuma administrācija zināja, ka pieteicējam netiek nodrošinātas pastaigas. Norādīja, ka priekšroku dod /pers. C/ 2019.gada 30.septembra ziņojumam, bet apšauba 2020.gada 2.janvāra ziņojuma autentiskumu. Pauda neizpratni, no kurienes /pers. C/ 2020.gada 2.janvāra ziņojumā pēdējā teikumā minētie apstākļi, ka pieteicējs ir atteicies no piedāvātajām pastaigām pēc telpu uzkopšanas darbiem, ir zināmi, ja neviens no uzraugiem savos ziņojumos to nav norādījuši. Vērsa uzmanību, ka cietuma administrācija sistemātiski pret pieteicēju veic prettiesisku rīcību, ka rakstveida atvainošanas nav efektīva, līdz ar to lūdz kaitējuma atlīdzinājumu naudas izteiksmē.

Pārvaldes pārstāvis tiesas sēdē pieteikumam nepiekrita, lūdza to noraidīt, pamatojoties uz lēmumā un rakstveida paskaidrojumā ietvertajiem argumentiem. Papildus paskaidroja, ka prasība ir formāla un neliecina par to, ka par prettiesisku atzītā Olaines cietuma administrācijas rīcība radījusi pieteicējam naudas izteiksmē atlīdzināmu kaitējumu. Ņemot vērā, ka pieteicējs arī iepriekš neizmantoja pastaigas, tad šāda Olaines cietuma prettiesiskā rīcība nevarēja radīt būtisku aizskārumu. Pieteicējs faktiski neapšauba /pers. C/ 2019.gada 30.septembra ziņojumā norādīto, ka pieteicējs atsakās no pastaigām. Norādīja, ka atšķirīgās cietuma faktiskās prettiesiskās rīcības, ko ir minējis pieteicējs, nevar veidot sistēmu, lai par šādu rīcību pieteicējam nemantiskais kaitējums būtu nosakāms naudas izteiksmē.

Lietā tika nopratināti liecinieki – /pers. C/, /pers. D/, /pers. E/, /pers. F/ un /pers. G/ (*tiesas sēdes protokols, lietas 241.-245.lapa*).

Motīvu daļa

[6] Izvērtējot lietas dalībnieku argumentus, liecinieku liecības un lietas materiālus, tiesa secina, ka pieteikums ir noraidāms.

[7] Pārvalde pieteicēja sūdzību par Olaines cietuma faktisko rīcību, 2019.gada 9., 10., 11., 16., 17. un 18.septembrī nenodrošinot pieteicējam pastaigu pusotru stundu, atzinusi par pamatotu, konstatējot cietuma administrācijas faktiskās rīcības prettiesiskumu un uzdodot cietuma administrācijai rakstveidā atvainoties pieteicējam. Līdz ar to izskatāmajā lietā minētie apstākļi nav pārvērtējami.

Izskatāmajā lietā ir izvērtējams, vai pieteicējam piešķirtais nemantiskā kaitējuma atlīdzinājums – rakstveida atvainošanās atzīstams par pamatotu un nodarījumam atbilstošu.

[8] Pieteicējs nepiekrīt pārvaldes noteiktajam atlīdzinājumam – rakstveida atvainošanās un lūdz atlīdzināt nemantisko kaitējumu simts valstī noteikto minimālo mēnešalgu (100 x 430 *euro* = 43 000 *euro*) apmērā.

Nemantiskais kaitējums Atlīdzināšanas likuma izpratnē atbilstoši tā 8.panta 1.punktā noteiktajam ir ar iestādes prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību nodarīts fiziskās personas dzīvības, veselības, brīvības, goda un cieņas, personiskā vai ģimenes noslēpuma, citu nemantisko tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, kā rezultātā radušās nelabvēlīgas nemantiskās sekas.

Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 11.panta otro un trešo daļu faktus, kas apliecina nemantiskā kaitējuma nodarīšanu, pierāda ar Administratīvā procesa likumā norādītajiem pierādīšanas līdzekļiem. Privātpersonai ir pienākums norādīt, kā izpaudies tās nemantisko tiesību un ar likumu aizsargāto interešu aizskārums, un pamatot atlīdzinājuma apmēru. Ja ar prettiesisku administratīvo aktu vai prettiesisku faktisko rīcību privātpersonai ir nodarīts būtisks tiesību aizskārums, nemantiskā kaitējuma esība ir uzskatāma par pierādītu.

Līdz ar to ir izvērtējams, vai pieteicēja tiesības ar prettiesisko cietuma administrācijas rīcību ir būtiski aizskartas. Kā atzinusi Augstākā tiesa, tad ne jebkurš par prettiesisku atzīts administratīvais akts vai faktiskā rīcība rada atlīdzināmu morālo kaitējumu, tiesai ir jāvērtē tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgums un konkrētā aizskāruma smagums (*Augstākās tiesas 2013.gada 21.marta sprieduma lietā Nr.SKA-230/2013 10.punkts*).

[9] Saskaņā ar Atlīdzināšanas likuma 14.pantu nemantiskā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus. Nemantisko kaitējumu atlīdzina, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams, vai nav adekvāti, – atvainojoties vai samaksājot atbilstīgu atlīdzību. Ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, nemantiskā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt rakstveida vai publiska atvainošanās. Savukārt nemantiskā kaitējuma atlīdzību naudas izteiksmē nosaka līdz 7000 *euro* apmērā. Ja nodarīts smags nemantiskais kaitējums, atlīdzību var noteikt līdz 10 000 *euro* apmērā, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzības apmērs var būt līdz 30 000 *euro*.

Arī Augstākā tiesa savā praksē ir attīstījusi virkni principu, kas jāievēro atlīdzinājuma noteikšanā, proti, atlīdzinājumam jābūt efektīvam tiesiskās

aizsardzības līdzeklim; atlīdzinājumam jābūt taisnīgam, atlīdzinājumam ir jāsniedz gandarījums personai, kuras tiesības ir tikušas aizskartas; atlīdzinājums var kalpot arī par līdzekli, lai atturētu iestādi no līdzīgu aizskārumu izdarīšanas nākotnē; atlīdzinājums nedrīkst būt nesamērīgi mazs.

Izskatāmajā gadījumā tiesa atzīst, ka ar par prettiesisku atzīto cietuma rīcību, nenodrošinot pieteicējam 2019.gada 9., 10., 11., 16., 17. un 18.septembrī pastaigu pusotru stundu, konstatējams pieteicēja aizskarto tiesību nozīmīgums. Līdz ar to attiecīgais pārkāpums nav vērtējams kā maznozīmīgs vai nebūtisks. Norādītos apstākļus pieteicējs jau ir izcietis, līdz ar to nav iespējams situāciju pavērst atpakaļ.

[10] Atlīdzināšanas likuma 10.panta pirmā daļa noteic, ka cietušais nav tiesīgs pilnīgi vai daļēji saņemt zaudējuma atlīdzinājumu, ja viņš nav, izmantojot savas zināšanas, spējas un praktiskās iespējas, darījis visu iespējamo, lai zaudējumu novērstu vai samazinātu.

Vērtējot pieteicēja līdzatbildību, tiesa konstatē, ka pieteicējs 2019.gada 18.septembrī vērsies pie Olaines cietuma priekšnieka ar iesniegumu, kurā norādīja, ka ar 2019.gada septembra mēnesi speciālajā nodaļā noteikta jauna ieslodzīto dienas kārtība, atbilstoši kurai pastaiga pirmdienās, otrdienās un trešdienās ir no plkst.8.30 līdz 10.00. Pieteicējs strādā un saskaņā ar darba grafiku septembra mēnesim darba laiks pieteicējam ir no plkst.8.30 līdz 9.00 un no plkst.16.30 līdz 17.00. Līdz ar to pieteicēja darba laiks un pastaigai paredzētais laiks daļēji pārklājas, kā rezultātā pieteicējam 2.-4., 9.-11. un 16.-18.septembrī no rīta nebija iespējas izmantot pastaigu, bet pēc darba laika pieteicēju pastaigā neviens nelaida. Uzskata, ka ar šādu rīcību ir pārkāptas pieteicēja konstitucionālās tiesības. Lūdz sniegt atbildi, kad tiks pārtraukta pieteicēja spīdzināšana un represīvās darbības (*lietas 177.-178.lapa*).

Atbilstoši lietas materiālos esošajai ieslodzīto personu parakstu veidlapai, kas apstiprina iepazīstināšanu ar rīkojumu Nr.38 „Par ieslodzīto dienas kārtības apstiprināšanu" pieteicējs ar minēto rīkojumu, kura 4.pielikumā ir noteikts ieslodzīto personu pastaigā izvešanas laiks, ir iepazīstināts 2019.gada 2.septembrī (*lietas 89.lapa*). Tātad pieteicējam jau 2019.gada 2.septembrī kļuva zināms, ka viņam noteiktais pastaigas laiks daļēji pārklājas ar viņa darba laiku, taču rakstveidā pie cietuma administrācijas minētā jautājuma risināšanai pieteicējs ir vērsies tikai 2019.gada 18.septembrī, proti, vairāk kā pēc divām nedēļām. Turklāt minētais iesniegums iesniegts iestādē tajā pašā datumā, kad sastādīts apstrīdēšanas iesniegums par Olaines cietuma faktisko rīcību (*sk. lietas 44.lapas otro pusi*).

Tiesas sēdē (*2020.gada 12.maija tiesas sēdes protokols, lietas 179.-183.lapa*) pieteicējs, atbildot uz tiesas jautājumu, kādēļ nevērsās pie cietuma administrācijas uzreiz 2019.gada 2.septembrī, kad kļuva zināms par to, ka nevarēs izmantot visu pastaigai noteikto laiku, paskaidroja, ka tajā brīdī tam nepievērsa uzmanību, jo domāja, ka varbūt būs kāds cits laiks pastaigām, bet kad saprata, ka nekas nemainīsies, un kad viņam apnika pazemoties, 2019.gada 18.septembrī uzrakstīja cietumam konkrētu pretenziju. Tiesas ieskatā divas līdz trīs dienas būtu pietiekams laiks, lai pieteicējs saprastu, ka situācija nemainās, turklāt, ievērojot, ka pieteicējs aktīvi cīnās par savām tiesībām, par ko liecina lietu skaits tiesā. Tiesa kritiski vērtē pieteicēja apgalvojumu, ka pieteicējs divas nedēļas ir pazemojies uzraugu priekšā, lūdzot izvest viņu pastaigā. Līdz ar to tiesa nekonstatē, ka pieteicējs izskatāmajā gadījumā būtu aktīvi rīkojies, lai novērstu vai samazinātu kaitējuma esību.

Atbilstoši cietuma amatpersonu 2019.gada 10.septembra un 24.septembra ziņojumiem pieteicējs (izvietots kamerā Nr./kamera/) ir atteicies iziet uz pastaigu 2019.gada 9., 10., 11., 16., 17. un 18.septembrī (*lietas 54.-56.lapa*).

Minētajos ziņojumos norādīto informāciju pēc būtības cietuma amatpersonas apstiprināja, sniedzot liecības tiesas sēdē, proti. /pers. C/ liecināja, ka pieteicējs atsakās no pastaigām neatkarīgi no piedāvātā laika. Kā arī apliecināja, ka gan 2019.gada 30.septembra, gan 2020.gada 2.janvāra ziņojumus ir sastādījis un parakstījis viņš. /pers. D/ liecināja, ka pieteicējs atsakās no pastaigām, atteikumu nekādi nemotivējot. Neatceras, ka pieteicējs būtu lūdzis izvest viņu pastaigā pēc darba laika. /pers. E/ liecināja, ka pieteicējs sistemātiski atsakās no pastaigām, arī pēc darba laika. Noliedza, ka būtu bijusi situācija, ka pieteicējs pats būtu lūdzis nodrošināt viņam pastaigu, bet tā būtu liegta. Liecināja, ka konkrēti viņš pieteicējam pastaigu nav liedzis, kā arī nav dzirdējis, ka kāds cits uzraugs pieteicējam būtu liedzis pastaigu. /pers. F/ liecināja, ka pieteicējam tika piedāvāts iziet uz pastaigu, bet viņš atteicās. Pieteicējam tika piedāvāts iziet pastaigā pēc darba laika, mutiski saskaņojot ar cietuma priekšnieka dežurējošo palīgu, lai pieteicējam tiktu nodrošināta pastaiga pusotru stundu. Pieteicējs sistemātiski atsakās iziet uz pastaigām. /pers. G/ liecināja, ka pieteicējs pastāvīgi atsakās no pastaigām. Pieteicējs ar lūgumu nodrošināt pastaigu citā laikā pie viņa nav vērsies. Pastaigu pusotru stundu pēc darba pieteicējam nevarētu nodrošināt, jo pastaigā iet arī citi ieslodzītie.

Izskatāmajā gadījumā tiesa priekšroku dod liecinieku liecībām, jo tās apstiprinās ar citiem pierādījumiem lietā. Proti, atbilstoši Olaines cietuma sniegtajai informācijai, pieteicējs sistemātiski neizmanto savas tiesības uz ikdienas pastaigu un atsakās iziet uz pastaigām svaigā gaisā arī pēc Olaines cietuma priekšnieka rīkojuma Nr.44 „Par grozījuma izdarīšanu Ieslodzījuma vietu pārvaldes Olaines cietuma (Latvijas Cietumu slimnīcas) priekšnieka 2019.gada 29.augusta rīkojumā Nr.38 „Par cietuma ieslodzīto dienas kārtību apstiprināšanu"" (turpmāk – rīkojums Nr.44) spēkā stāšanās (stājies spēkā 2019.gada 23.septembrī) un grozījumu pieteicēja darba grafikā izdarīšanas (*lietas 53.lapa*). Atbilstoši ieslodzīto personu pastaigā izvešanas sarakstiem (*lietas 134.-173., 191.-222.lapa*) konstatējams, ka pieteicējs gan pirms strīdus perioda (2019.gada jūlijā, augustā), gan pēc tam (2019.gada septembra beigās, oktobrī) sistemātiski ir atteicies no pastaigām. Tiesas sēdē pieteicējs minētos apstākļus nenoliedza, vien norādīja, ka pirms strīdus perioda pieteicējs atteicās no pastaigas laika apstākļu vai slimības dēļ, bet pēc strīdus perioda no pastaigām atsakās principiāli, lai izvairītos no iespējama pazemojuma, jo nezina, ko vēl attiecībā pret viņu cietuma administrācija var izdomāt. Izvērtējot lietā iesniegtos ieslodzīto personu pastaigā izvešanas sarakstus par 2019.gada jūlija un augusta mēnesi, tiesa konstatē, ka pieteicējs divu mēnešu laikā pastaigu ir izmantojis tikai piecas reizes. Tiesai ir pamatotas šaubas, ka divu mēnešu periodā ir bijuši labvēlīgi laika apstākļi tikai dažas dienas vai, ka pieteicējs praktiski visu laiku ir slimojis. Līdz ar to tiesa kritiski vērtē pieteicēja argumentu, ka iepriekšējā periodā pastaigas ir izmantojis regulāri. To, ka pieteicējs pamatā atsakās no pastaigām, apliecina arī pieteikumā norādītais, ka pēc plkst.9.00 pieteicējs tik un tā pastaigā neietu, pat ja viņam to piedāvātu. Līdz ar to nav saprotams pieteikumā norādītais, ka pieteicējam ir bijis jālūdzas tik izlaistam pastaigā. Ņemot vērā minēto, tiesa nepiešķir ticamību tam, ka pieteicējs ir lūdzies (pazemojies), lai viņu izlaiž pastaigā, bet ir saņēmis atteikumu. Apstāklis, ka pieteicējs sistemātiski atsakās izmantot tiesības uz pastaigu, liecina par pieteicēja attieksmi pret pastaigām, proti, pieteicējam tās nav svarīgas.

Tiesa no lietas materiāliem nekonstatē, ka cietuma administrācijas par prettiesisku atzītā rīcība būtu tīša, vērsta uz apzinātu pieteicēja tiesību aizskārumu. Tieši pretēji, pēc pieteicēja iesnieguma saņemšanas iestādē 2019.gada 18.septembrī, cietuma priekšnieks 2019.gada 20.septembrī ir veicis grozījumus rīkojuma Nr.38 4.pielikumā (*sk. lietas 90.-93.lapu*) un grozījumus pieteicēja darba grafikā (*sk. lietas 60.lapu*), lai novērstu pieteicēja tiesību uz ikdienas pastaigu aizskārumu. Cietums faktiski ir rīkojies nekavējoties konstatētā pieteicēja tiesību ierobežojuma novēršanai.

Ņemot vērā minēto, tiesa atzīst, ka izskatāmajā gadījumā ir konstatējama pieteicēja līdzatbildība radītajā kaitējumā, jo pieteicējs nav aktīvi rīkojies, lai nekavējoties rakstiski informētu cietuma administrāciju un/vai pārvaldi par to, ka viņam noteiktais pastaigas laiks daļēji pārklājas ar darba laiku, kā arī nav lūdzis nodrošināt pastaigu citā laikā, kā arī pats ir atteicies no pastaigām.

[11] No apstrīdēšanas iesnieguma, pieteikuma un pieteicēja paskaidrojumiem tiesas sēdē kopumā izriet, ka atlīdzinājumu naudas izteiksmē pieteicējs lūdz nevis tādēļ, ka konstatētais pārkāpums būtu radījis pieteicējam tādu kaitējumu, kas būtu atlīdzināms naudā, bet gan tādēļ, ka pieteicēja skatījumā atlīdzinājuma veids – rakstveida atvainošanās nav pietiekami efektīvs, lai atturētu iestādi no pārkāpumu attiecībā pret pieteicēju izdarīšanas nākotnē.

Pieteicējs tiesā ir iesniedzis pierādījumus, kas apliecina, ka pieteicējs laika posmā no 2017.gada 8.jūnija līdz 2019.gada 20.martam piecas reizes

saņēmis atlīdzinājumu rakstveida atvainošanās veidā par dažādu ieslodzījuma vietu pret pieteicēju veiktu prettiesisku faktisko rīcību (nepietiekams dabīgais apgaismojums, gultas veļas nenomainīšana, privātuma nenodrošināšanu sanitārā mezgla apmeklējuma laikā). 2020.gada 16.janvārī pieteicējs saņēmis rakstveida atvainošanos, izpildot lēmumu, arī par konkrēto prettiesisko faktisko rīcību (*lietas 112.-117.lapa*). Kā arī, pamatojot atlīdzinājuma naudas izteiksmē noteikšanas nepieciešamību, pieteicējs ir iesniedzis pirmās instances tiesas spriedumu, kurā, nosakot kaitējuma atlīdzinājumu, ir ņemts vērā fakts, ka pret pieteicēju jau vairākkārt ir pieļauti pārkāpumi ieslodzījuma vietā (*lietas 119.-123.lapa*).

Tiesa piekrīt pieteicēja norādītajam, ka atlīdzinājuma rakstveida atvainošanās veidā noteikšana attiecībā uz pieteicēju nav atturējusi ieslodzījuma vietu administrācijas no prettiesiskas faktiskās rīcības pret pieteicēju pieļaušanas turpmāk, kas vispārīgi varētu kalpot par pamatu atlīdzinājuma naudas izteiksmē noteikšanai. Taču, ņemot vērā lietā konstatēto pieteicēja līdzatbildību, tiesa izskatāmajā gadījumā rakstveida atvainošanos uzskata par taisnīgu un samērīgu atlīdzinājumu.

[12] Apkopojot spriedumā konstatēto un secināto, tiesa atzīst, ka rakstveida atvainošanās ir pietiekams atlīdzinājums, līdz ar to pieteikums par atlīdzinājumu naudas izteiksmē ir noraidāms.

Rezolutīvā daļa

Saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 246.-251.pantu, 289.pantu, 290.panta pirmo un otro daļu, 291.panta pirmo daļu tiesa

nosprieda:

noraidīt /pers. A/ pieteikumu par labvēlīga administratīvā akta par nemantiskā kaitējuma simts valstī noteikto minimālo mēnešalgu apmērā, kas /pers. A/ nodarīts ar par prettiesisku atzīto Olaines cietuma faktisko rīcību, 2019.gada 9., 10., 11., 16., 17. un 18.septembrī nenodrošinot pastaigu pusotru stundu, atlīdzināšanu izdošanu.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Rīgas tiesu namā.

Tiesnese Solvita Pujāte